

صله رحم از منظر رهیافت های وحیانی و تأثیر آن در بهداشت روانی

مهدی بیات مختاری

عضو هیأت علمی دانشگاه نیشابور

چکیده

انسانِ معاصر، که در مقطعی دستخوش عقل گرایی و تجربه بسندگی شد و علی رغم پیشرفت هایش در حوزه روانپزشکی و روانشناسی، نتوانست بیماریها، ناهنجاریهای روانی، اضطراب و افسردگی خویش را کاهش دهد، به اضطراب، اقبال به داروهای شیمیایی زیان آور کرد. اما خوشبختانه، پس از این قُرود و نشیب، دانشمندان علوم انسانی، روان شناسان و به خصوص روان شناسان سلامت، همگی در پژوهش های خارجی و داخلی، به رابطه مثبت سلامت و بهداشت روانی با باورهای مذهبی، پای فشرده و به جُست وجوها و تحقیقات گسترده ای در این زمینه اقدام نموده اند. یکی از شرایط لازم برای دست یابی به سلامت روان، برخورداری از یک نظام ارزشی منسجم می باشد و تحقیقات انجام شده نیز عامل پیدایش بسیاری از ناسازگاری ها روانی را تضادهای ارزشی و عدم استقرار یک نظام ارزشی سازمان یافته، در فرد می دانند. پیوند میان بهداشت و سلامت جسمانی و روانی انسان با اعتقادات، هنجارها و رفتارهای دینی، غیر قابل انکار است. یکی از دستورالعمل های بنیادین، که ادیان و به ویژه در «قرآن» و «سنت» بر آن بسیار تأکید شده است، ارتباط با خویشاوندان و اقوام است که از آن تحت عنوان «صله رحم» یاد می شود. نویسنده این سطور، با روش گردآوری اطلاعات کتابخانه ای و فیش برداری و پردازش و توصیف و تحلیل آیات و روایات، به این نکات رسیده است که در اندیشه دینی ما، حفظ، توسعه و تعمیق روابط فامیلی و ارتباط صمیمانه خویشاوندان از آنچنان اهمیتی برخوردار است که پیامبر اسلام آن را «جزء دین» دانسته و در جای دیگر، هدف از رسالت خویش را پس از بندگی خداوند و شکستن بت ها و طاغوت ها، «صله رحم» معرفی می کند. برای صله رحم در منابع دینی، پیامدها و آثار مثبت دنیوی و اخروی فراوانی ذکر شده که در این مقاله، به آثار چهارده گانه «صله رحم» در دنیا، و آثار پنج گانه آن در نظام آخرت بحث شده است. از مهمترین آنها: سامان یافتن امور دنیوی و اخروی، آرامش و بهداشت روانی، عافیت و سلامت جسمی، می باشد.

واژگان کلیدی: قرآن، سنت، صله رحم، بهداشت روانی.